

OEKRAÏENSE KUNSTENAAR DARIA KHOZHAI

Met 200 kilo papier en 250 liter lijm beeldt Daria Khozhai haar kamer in Kiev uit.

Door onze medewerker **Tracy Metz**

Gestolde nieuwstroom markeert één jaar oorlog

In de donkere kelder van de Amsterdamse galerie Looiersgracht 60 staat een papieren kamer, met uitsparingen voor het raam en de deur. Van binnen wordt de kamer vaal verlicht door een kaal peertje. De wanden zijn gemaakt van kranten uit vele landen, waaronder *NRC*, *Politiken*, de *Daily Mail*, de *Washington Post* en zelfs de *Tampa Bay Times*, met voorpagina's met nieuws over Rusland en Oekraïne. Laag op laag op laag zijn ze op elkaar geplakt, tot een pakket van wel tien centimeter dik. Ineens wordt de beklemmende stilte in de kelder doorbroken door een luchtalarm: dat gaat in real time op dat moment in Kiev af en is via internet hier in Amsterdam te horen. Net als de burgers van de stad houdt de kamer zich schuil in de kelder, in het donker.

Vrijdag 24 februari, op de dag af één jaar geleden dat Rusland Oekraïne binnenviel, gaat deze installatie open voor publiek. Met 200 kilo papier en 250 liter lijm heeft Daria Khozhai (28), landschapsarchitect en kunstenaar uit Oekraïne, haar meisjeskamer in het ouderlijk huis in Kiev uitgebeeld. De installatie heet *Pravda*, 'waarheid', naar de Russische krant maar ook naar de wens van de maker om haar waarheid uit te beelden. Zo maakt ze een groot mondiaal vraagstuk als deze oorlog intiem en indringend. De kamer is een gestolde nieuwstroom die jaren geschiedenis bevat en tegelijkertijd midden in de gebeurtenissen van dit moment staat.

Daria Khozhai woont sinds vijf jaar in Nederland en werkt bij de studio voor kunst en architectuur RAAAF van Ronald en Erik Rietveld. Ook is ze als research fellow verbonden aan de afdeling psychiatrie van het AMC bij een project van Erik Rietveld, waar ze zich bezighoudt met herinnering en het uitbeelden en verwerken van trauma.

Broer

Boven, midden in de grote lege ruimte van de galerie, ligt op de vloer een klein model van het appartement waar ze met haar moeder, haar broer en de kat woonde, op de negende verdieping van het langste woonblok van Kiev. Haar moeder heeft kunnen vluchten naar Duitsland. Ze is luchtvaartingenieur van beroep, maar werkt nu in een fabriek. Haar broer van twintig woont nu alleen thuis. Hij is weliswaar nog niet opgeroepen voor militaire dienst,

maar net als alle mannen onder de zestig mag hij het land niet uit.

„De muren bestaan ook in ons huis voor een deel uit kranten”, vertelt ze. „De bouw in de tijd van de Sovjets was heel slecht en de wanden moesten egaal worden gemaakt met kranten voordat je ze kon behangen.” Ze laat een foto van zichzelf zien van toen ze negen of tien was - de muur achter haar is bedekt met kranten waarop het woord 'Pravda' net te lezen valt.

Een jaar lang heeft ze kranten verzameld. Elke donderdag ging ze met een koffer bij twee Primera's langs bij haar in de buurt, waar ze exemplaren van de niet verkochte kranten voor haar bewaarde. Kranten waar ze niet fysiek aan kon komen, downloadde ze en printte ze opnieuw uit op krantenpapier. De bibliothecaris van Kiev heeft haar een grote doos met kranten uit het archief weten te bezorgen, onder andere uit 1991, het jaar dat Oekraïne zich onafhankelijk van de Sovjet-Unie verklaarde. De nieuwste kranten op de wanden zijn van begin deze week.

Gestolde handgel

Al vóór het begin van de oorlog een jaar geleden hield Daria zich bezig met herinneringen aan trauma en verlies. Zo heeft ze een 'boek' gemaakt, twintig kilo zwaar, waarin ze een groot aantal historische gebouwen die in Kiev verdwenen zijn, documenteerde door de plattegronden in reliëf in papier te drukken. Naar aanleiding van de coronapandemie maakte ze ook een verkleind model van de wachtkamers op vliegvelden, drukte trefpunten die ineens doodstil werden. Ze nam een rij stoelen die tegenover elkaar stonden en goot de ruimte ertussen af in een toepasselijk materiaal: gestolde handgel.

Wat gaat er met haar kamer gebeuren als deze expositie voorbij is? „Ik zou het graag bewaren, maar ik weet niet waar”, zegt ze. In ieder geval zal ze die pas weer nabouwen, heeft ze besloten, als dat in Kiev kan, als haar huis weer de veilige haven is die het voor haar altijd was. Als het er nog staat, wel te verstaan.

Beneden gaat weer het luchtalarm af.

Daria Khozhai: Pravda. 24/2 t/m 12/3, Galerie Looiersgracht 60, Amsterdam. Info: looiersgracht60.org

De tentoonstelling 'Pravda' van Daria Khozhai

Kunstenaar **Daria Khozhai**

‘De muren bestaan ook in ons huis in Kiev voor een deel uit kranten’

Daria Khozhai

Waiting zone, kunstwerk van Daria Khozhai, gemaakt van gestolde handgel.